

חיבור עברי

יחידת לחמוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בבחינה זו שישה נושאים (1 – 6)
נושאים 1 – 4 כוללים קטעים לקריאה;
נושא 5 כולל מובאה; נושא 6 ללא טקסט מלווה.

עליך לכתוב חיבור (בהיקף של 2 – 3 עמודים) על אחד מהנושאים = 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת, ולהעתיק את כותרתו.
- (2) הקפד על כתב ברור ועל תקינות הלשון, על כתיב נכון ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, נתונים וכדומה)
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה; רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

בחר באחד הנושאים וכתוב עליו חיבור בהיקף של 2 – 3 עמודים, 6-7 פסקאות)

נושא 1 ; העיתונות בחברה הדמוקרטית.

במאמר שלפניך מוצגת ביקורת של הכותב על העיתונות. כתוב מאמר ובו הציג את תפקיד העיתונות בחברה הדמוקרטית. במאמרך הגב על הביקורת של הכותב, ודון בשאלה אם העיתונות ממלאת את תפקידיה. לביסוס טענותיך תוכל לשלב דוגמאות ממדורים שונים בעיתונות (פוליטיקה, ספורט, תרבות, כלכלה וכיו"ב)

הציבור רוצה לדעת

(מעובד על-פי מאמר מאת סי' יזהר, ידיעות אחרונות, 20/9/195)

שלוש סיסמאות הולכות היום בראש כל חוצות: שהציבור רוצה לדעת, שזכות הציבור לדעת, ושחופש העיתונות הוא קודש. איש לא שאל את הציבור אם הוא רוצה לדעת ומה הוא רוצה לדעת, ויש דברים שאין לציבור זכות לדעת ואינם עסקו, וגם חופש העיתונות הופך לעיתים מקודש לאשפת רכילות ולחיטוט מאוס. אלא שצריך, אומרים לנו, לקבל הכול ובלבד שיישמר תפקידה של העיתונות ככלב השמירה שלנו, ושאפילו אם רק פעמיים-שלוש בשנה יקום וינבח ויזעק ויזעיק ויתריע, אין דבר אם כל השנה יהיה כלב אשפתות.

כי כשקונה אדם חבילות עיתון, מה הוא מקבל. חבילת מודעות, קודם כול, שמתוכן פה ושם מציצים גם כותרות, מאמרים, כתבות ותמונות. האם את זה רצה הציבור לדעת? אבל מי שואל אותו? – רק מנחשים את רצונו, ומשערים את סקרנותו לרכילות, את עייפותו המבקשת בידור קל, את כעסו ותסכוליו המחפשים שעיר לעזאזל ואת התענגותו על הידיעה שגם גדולי הגדולים הם בסך-הכול בני-אדם. כך מצטיירת דמות קורא העיתון כאדם שמחפש גירוי מהיר וסיפוק קל, חצי משועמם וחצי מתבדר, שלא סומכים כל כך על ערנותו ועל בינתו, כי העיתון הוא לא בשביל ללמוד לימודים, אלא בשביל להעביר בו מבט מחפש משהו ולהתאכזב ולזרוק [...]

מובן שלא כל העיתונים שווים, ומובן שאין לכרוך יחד גם את פיסות העיתון שמביעות דעות וטענות טענות. עורכי העיתונים האלה מפרסמים מאמרי דעות לא מפני שהציבור רוצה לדעת, אלא מפני שהם רוצים בוויכוח ציבורי, אבל זו רק פינה קטנה של איכות בתוך השוק הגדול, הרודף פופולאריות ורץ אחר אותו "הקורא המצוי" [...]. כיוון שכך, לא המידע הוא במרכז עניינו של העיתון, אלא סיפוק מה שרוב הקוראים מבקשים, ולא מה שהם מבקשים, אלא מה שמנחשים שהם מבקשים [...]. למרות כל זה העיתון הוא שעמום די גדול, ותראו איך מדלגים בו והופכים מדף אל דף וכבר גומרים [...]

אם נרצה ואם לא, אם נסכים לאמצעי החשיפה או נסלוד מהם – זה כלב השמירה שלנו. אלא מה? אלא שאפילו אם כלב שמירה לציבור הוא רעיון טוב ונחוץ, מה קורה כאשר מכלב שמירה נשאר לנו רק כלב, ולא עוד אלא שהוא מפורעש למדי?

/המשך בעמוד 3/

נושא 2; די לאלימות

בתקופה האחרונה חל גידול בהיקף האלימות בחברה הישראלית. כתוב מאמר ובו הצג את תופעת האלימות בחברה הישראלית, כפי שהיא באה לידי ביטוי בתחום אחד או יותר, כגון בית-הספר, ספורט, נהיגה, מקומות ציבוריים וכיו"ב. במאמרך פרט את גורמי האלימות, והצע דרכים לצמצומה. היעזר בקטע.

זרע האלימות

(מעובד על-פי מאמר מאת י' לונדון, קשר עין, אוגוסט-ספטמבר 1999)

בחברה הישראלית יש תנאי קיום שהם קרקע להתפתחות של אלימות. עם התנאים האלה נמנית העובדה שישראל היא חברה לוחמת [...] בנוסף יש בחברה הישראלית גורמים מדרבני אלימות, שאפשר לאתרם על-ידי השואה בינה לבין חברות אחרות: ארצות הגירה אלימות יותר מארצות שאוכלוסייתן יציבה, וכך גם חברו מוכות אבטלה, חברות העוברות במהירות מאורח חיים מסורתי לאורח חיים מודרני, חברות שעוברות עיור מהיר, אוכלוסיות צפופות ואוכלוסיות מגוונות תרבותית. בליל התרבויות גורם לכך שהבריות מתקשים לפענח את צופני ההתנהגות של זולתם. תנאים אחרים המעודדים אלימות הם מאפיינים מסוימים של החברה הישראלית. אחד מהם הוא הערצת הספונטאניות והבוז לאיפוק. תכופות אנחנו משבחים את עצמנו על ישירותנו הבוטה..., על קוצר הרוח הנתפס כערנות, על הצעקנות ועל היעדר היכולת להקשיב. ההליכות האלה נראות לנו כמתיישבות עם דיוקנו של האדם המשוחרר, שאינו מכבד את מוסכמות: דיוקן היהודי החדש, שהיפוכו הוא המשכיל היהודי ההססן, "הגלותי" [...]

עוד דימוי ישראלי הוא "האיש העומד על זכויותיו". העלבון החרף ביותר במילון העברי הוא "פראייר", כלומר מי שאינו מקפיד על מעמדו ומרשה לזולת לרמותו ולהשפילו. כדי להימנע ממעמד ה"פראייר", צריך להגיב במלוא התקיפות ואפילו בהפרזה המובילה מיד להסלמת העימות [...] ומה אפשר לעשות? בית-הספר הוא כמעט המקום היחיד שבו החברה המאורגנת יכולה להשפיע על תכונותיה שלה, ולפיכך נדרשת תוכנית לימודים שתאמן את החניך לכיבוש הכעס. אני מדבר על אימונים ולא על הטפות מוסר [...]

נושא 3: ערעור על בחינות הבגרות כגורם קובע למידת השכלתו של בוגר התיכון.

כתוב חיבור ובו תדון על מעמדן של בחינות הבגרות במערכת החינוך, וקבע את עמדתך על הבעייתיות בשל השינויים התכופים בשיטות לביצוע בחינות הבגרות, כמו כן דון על הצעת הרפורמה של ועדת דברת. אלו הצעות היית מציע בתוך הרפורמה, או שהיית מציע שיטה אחרת.

"לפני שנים נודע לבוגרי כיתות י"ב על מיקוד חדש בתכני ובהיקף חומר הלימודים לבחינות הבגרות. לפני כן היו הגרלות בין המקצועות מי מהם יבוטל והתלמידים ייהנו מציון שניתן להם במסגרת ביה"ס. בעוד שנה יהיה שוב ערעור על קיומן של בחינות הבגרות בכלל והנושא שב ועולה על סדר היום הציבורי, שנה לאחר מכן הוחלט במשרד החינוך על ביטול ההגרלות לבחינות הבגרות, כאשר השיטה החדשה תהיה, בצמצום חומר הלימוד בכל מקצוע, שהתלמידים יבחנו עליו בבגרות. /המשך בעמוד 4/

ובעוד שנה תיכנס אולי לתוקפה הרפורמה של ועדת דברת, ובה הצעה לצמצם את בחינות הגרות החיצוניות לארבע בלבד ולחייב את התלמידים להיבחן בשמונה מקצועות; ארבע חיצוניות: אנגלית, מתימטיקה, תנ"ך ושפת-אם (עברית, הכולל ספרות ולשון והבעה, ערבית) שאר המקצועות שלושה חובה; היסטוריה, אזרחות, מדעים (פיזיקה או כימיה או ביולוגיה) ואחד בחירה מורחב או מגמה. במקצועות אלה התלמידים ייבחנו במסגרת החינוכית, שתקבע את ציוניהם בתעודת הבגרות. עד כאן ההצעות במשך השנים, אולם מי יודע מה יהיה בשנים הבאות? איזו שיטה ימציאו לנו, למורים ולתלמידים. עד מתי ישגעו את המערכת, ואולי כדאי לאמץ שיטה הנהוגה בארצות אירופיות מסוימות, כאשר התלמיד נבחן בכל המקצועות בו-זמנית בפני שלושה פרופסורים מן האקדמיה, או כל שיטה שלא יאמצו ובלבד שתהיה קבועה ולא ניתבת לשינויים כה תכופים".

נושא 4: השחתת רכוש ציבורי בישראל היא נורמה מקובלת, וככזו היא מגיעה גם

לבתי הספר.

כתוב חיבור והבע את עמדתך לנורמה הזאת המקובלת אצלנו והצע דרכים לשיפור המצב.

הטקסט המובא כאן הוא עיבוד למכתב שהופיע במדור "מכתבים למערכת" של עיתון 'הארץ' תחת הכותרת: **"בסינגפור לא ילכלכו קירות"...**

מייקל פי, נער תאילנדי, שעל פי הנורמות הישראליות נחשב לשובב, שם, בסינגפור, קיבל עונש ברברי של 20 מלקות בגופו התחתון לעיני חבריו. אני בטוחה שלאור האירוע, הוא וכל מי שחזה בעונש, לא יחזרו על מעשי "הקונדס" של לכלוך קירות ומכוניות, או סריטתן...

בבית הספר שמולו אני מתגוררת בת"א, השרת עובר מידי כמה חודשים ומסייד את הקירות, שעליהם הותזו בצבע שחור או אדום כתובות למיניהן. הוא מסייד, ולאחר זמן, שוב יש כתובת חדשה. מבנה בית הספר, שזה לא מזמן שופץ, נעשה ל"סלאמס" במעשה קונדס כביכול. אין שנת לימודים שמסתיימת ובית הספר, כל בתי הספר בארץ, מתארגנים לשיפוץ המבנה והציוד בו לקראת שנת הלימודים הבאה. ההשחתה של ציוד בית הספר כמו לכלוך הכיתות, שבירת כסאות ושולחנות וזוגיות החלונות בכיתה, הם דבר שבשיגרה במקומותינו. חוסר האחראיות, הוונדליזם* יצר ההשחתה של התלמידים במסגרות החינוכיות בלי להתחשב לנזקים הכספיים שהם גורמים (הרי את הנזקים בסופו של דבר אנו ההורים משלמים את זה...) הם כנראה, תוצאה של החינוך שלנו, דור המבוגרים וההורים. הדברים הגיעו גם לרירות ברובה אוויר בחצר ביה"ס, ונחשבים כמעשה שובבות. חלילה לנו להלקות את ילדינו; אך ללמד אותם דרך-ארץ, ומה ההבדל בין שובבות לבריונות - זאת חובתנו.

(כותבת המכתב היא אם שילדיה מתחנכים באחד מבתי הספר בעיר)

אסתר רמון / תל - אביב

נושא 5: המוטיבציה לשרת בצ.ה.ל.

גורמים שונים מחזקים את המוטיבציה של בני הנוער לשרת בצבא, כמו שגורמים שונים מחלישים את המוטיבציה לשרת. יש המציעים לחוקק חוק שרות לאומי-חובה (לבנות דתיות, לבחורים חרדים, לערבים) כתחליף לשרות בצבא למי שאינו מעוניין לשרת. מה הם הגורמים המניעים את בני הנוער לשירות בצ.ה.ל. ובמוטיבציה גבוהה (ביחידות מובחרות) ומה גורם, לדעתך, להחלשת המוטיבציה? חווה דעתך גם בענין ההצעה לחוק שירות-לאומי, לכלל הנוער שאינו מעוניין לשרת.

נושא 6: "העולם שייך לצעירים" - ומה יעשו הזקנים?

הצג אחדות מבעיות הזקנים בחברה בת-זמננו, כאשר הזקנים הפסיקו להיות נטל כבד על המשפחה, והם יותר ויותר מאושפזים ב"הוסטלים" (בתי-מרפא ובתי-אבות, המוחזקים גם כבתי-חולים) בניגוד לעבר, כשהטיפול בהם נעשה בעיקר בבית, בתוך המשפחה. תאר והסבר את בעיות הזקן מתוך היכרותך עם אדם זקן (סבא, סבתא) או מתוך חוויות בעבודה בבית אבות בהתנדבות, שלך או של מישהו מחבריך.

ב ה צ ל ח ה !